

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

проф. Юрій ЛЯННОЙ

«28» березня 2024 р.

ПРОГРАМА

з української мови

**для вступу на навчання
для здобуття ступеня магістра**

для іноземців та осіб без громадянства

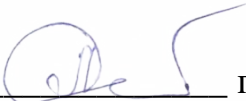
Розглянута на засіданні
приймальної комісії
«28» березня 2024 року
Протокол № «5»

Суми 2024

Програма з української мови для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра для іноземців та осіб без громадянства / уклад.: В. В. Герман, Н. І. Кириленко, О. М. Семеног. Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2024.

Ухвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

«28» березня 2024 року, Протокол № 10

Завідувач кафедри проф. **Олена СЕМЕНОГ**

Голова комісії доц. **Вікторія ГЕРМАН**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з української мови для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра для іноземців та осіб без громадянства орієнтована на іноземних громадян, які завершили навчання за освітньо-професійними програмами підготовки бакалаврів і мають намір продовжити навчання за програмами підготовки магістрів.

Програма спрямована на виявлення рівня оволодіння системою теоретичних знань, вмінь та навичок з української мови й передбачає перевірку засвоєння знань з української мови як іноземної за такими темами: вступ, фонетика, орфоєпія, орфографія, лексика, фразеологія, морфологія, синтаксис, пунктуація.

Форма проведення вступного іспиту – письмове тестування. Комплект завдань для проведення вступного іспиту у формі письмового тестування включає в себе **2** варіанти по 25 завдань. Виконання одного завдання оцінюється у **8** балів. Загальна кількість можливих набраних тестових балів може бути **200**. Значення отриманих балів оцінюється наступним чином:

- до 99 балів – «незадовільно» означає, що абітурієнт не склав вступний іспит;

- 100 та більше набраних балів означає, що абітурієнт склав вступний іспит успішно.

Виконання тестових завдань розраховано на 1,5 академічні години.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ВІДПОВІДЕЙ

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача
184 – 200	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує фундаментальні, різнобічні, системні знання української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; виявляє глибокі знання мовної системи, усвідомлено їх застосовує; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавальних завдань; володіє знаннями, здобутими у ході виконання самостійної роботи; володіє інформацією про найновіші досягнення у лінгвістичній галузі, вміє застосувати її для розв'язання практичних завдань. <i>Уміння:</i> виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок; спирається на знання різних концепцій та підходів до тлумачення мовних фактів і закономірностей; здатен запропонувати власні шляхи і способи розв'язання лінгвістичних задач.</p> <p style="text-align: center;">Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
169 - 183	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує повною мірою знання української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; виявляє глибокі знання мовної системи; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавальних завдань. <i>Уміння:</i> виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок.</p> <p style="text-align: center;">Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
145 - 168	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує задовільні знання будови української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; має фрагментарний, не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не завжди може запропонувати власні приклади; не застосовує знання у нових умовах або слабко орієнтується в тому, як їх застосувати; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи; не здатен до креативності. <i>Уміння:</i> виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні деякі недоліки; тяжіє до творчого розв'язання лінгвістичних задач.</p>

	Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i> .
100 - 144	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує достатні знання української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; має фрагментарний, не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації. <i>Уміння:</i> виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.</p> <p>Здобувач у цілому дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
51-99	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує слабкі знання української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; слабо володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, помиляється у процесі формування визначень, не може навести приклади. <i>Уміння:</i> відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей.</p>
1 - 50	<p><i>Знання:</i> здобувач не засвідчує знання будови української мови, стилістичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; не володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, помиляється у процесі формулювання визначень, не може навести приклади; не обізнаний з науково-довідковою літературою. <i>Уміння:</i> відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає частотні помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей; не вміє застосовувати теоретичні положення у розв'язанні практичних завдань.</p>

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1

Вступ

Загальні відомості про українську мову та її розвиток. Українська мова – національна мова українського народу, одна із форм його національної культури. Походження і розвиток української мови. Національні риси української мови на всіх мовних рівнях. Українська літературна мова як упорядкована форма загальнонародної мови. Поняття про норми літературної мови, типи літературних норм. Територіальні діалекти української мови. Писемна й усна форми сучасної української літературної мови, їх стильова диференціація.

РОЗДІЛ 2

Фонетика. Орфоепія

Поняття про звуки мови. Звуковий склад сучасної української літературної мови. Загальні умови творення приголосних звуків та їх класифікація. Спрощення в групах приголосних. Чергування фонем та його функції в мові. Позиційні та історичні чергування. Історична основа чергування фонем в українській мові. Різновиди чергування голосних фонем в українській мові.

Основні норми сучасної української літературної вимови: вимова голосних у наголошеній і ненаголошеній позиціях; вимова приголосних та сполучень приголосних звуків. Особливості вимови слів іншомовного походження.

РОЗДІЛ 3

Орфографія

Співвідношення між буквами українського алфавіту і звуками української літературної мови. Стислі відомості з історії української графіки та орфографії. Правила написання великої літери. Вживання м'якого знака і апострофа. Правопис прізвищ та географічних назв неукраїнського слов'янського походження. Написання складних слів. Основні правила правопису слів іншомовного походження.

РОЗДІЛ 4

Лексика. Фразеологія

Слово як основна одиниця лексичної системи. Значення слова і поняття. Прямі та переносні, первинні та вторинні значення слів. Однозначні і багатозначні слова. Поняття про омоніми. Явище паронімії в українській мові. Синоніми та їх основні типи. Семантична та структурна класифікації антонімів.

Лексика української мови з погляду її походження. Лексичні запозичення з інших мов. Лексична взаємодія української мови з іншими слов'янськими мовами. Особливості запозичень із неслов'янських мов.

Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання. Склад пасивної лексики: історизми та архаїзми як невід'ємні елементи сучасної мови; склад та причини виникнення нових слів у мові.

Лексика української мови з погляду сфер уживання. Особливості функціонування загальноновживаної лексики. Спеціальна лексика з обмеженим функціонуванням. Територіальні діалектизми в українській мові. Лексична диференціація мовлення за соціальними ознаками: професіоналізми, жаргонізми, арготизми.

Прислів'я, приказки, крилаті вислови як об'єкт фразеології. Явище синонімії у сфері фразеології. Антонімічні фразеологічні пари. Поняття про фразеологічні омоніми.

РОЗДІЛ 5

Морфологія

Іменник як частина мови. Категорія відмінка. Категорія роду. Іменники парного роду. Іменники спільного роду. Іменники подвійного роду. Подвійні форми іменників одного роду. Родові ознаки незмінюваних слів. Рід аббревіатур. Категорія числа, її значення та граматичні засоби вираження. Словозмінні і класифікаційні елементи в категорії числа.

Прикметник як частина мови. Первинні і вторинні прикметники. Семантико-граматичні групи прикметників. Повні та короткі прикметники. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників.

Числівник як частина мови. Морфологічні особливості числівника. Особливості категорії числа у числівниках. Структурні групи числівників. Функціональні розряди числівників та особливості їх уживання. Особливості відмінювання числівників. Характер сполучуваності числівників з іменниками. Особливості наголошування числівників при словозміні.

Займенник як частина мови. Групи займенників за значенням та їх семантико-граматичні особливості. Морфологічний склад займенників. Особливості відмінювання займенників.

Дієслово як частина мови. Неозначена форма дієслова. Граматичні категорії дієслова. Категорія виду як центральна дієслівна категорія. Засоби вираження видового значення. Дієслівні роди як морфолого-словотвірні категорії. Категорії особи та числа. Словозмінна категорія часу. *Дієприкметник* як особлива форма дієслова. Особливості творення активних і пасивних дієприкметників. *Дієприслівник* як дієслівно-прислівникове утворення в системі дієслівних форм. Особливості творення дієприслівників. Предикативні форми на -но, -то.

Прислівник як частина мови. Морфологічна безкатегорійність і одноформність прислівника..

Прийменник як службова частина мови. Морфологічна класифікація прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Класифікація сполучників за структурою та способом уживання.

Частка як службова частина мови. Склад часток за походженням та будовою. Класифікація часток за функціонально-семантичними ознаками.

Загальна характеристика *вигуків* як частини мови. Розряди вигуків. Звукова та морфемна структура вигуків..

РОЗДІЛ 6

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення як некомунікативна синтаксична одиниця. Типи словосполучень за будовою.

Просте речення як монопредикативна одиниця. Порядок слів у простому реченні. Комунікативні типи простого речення (розповідні, питальні, спонукальні). Стверджувальні і заперечні речення. Семантико-синтаксична структура простого речення. Семантично елементарні прості речення. Семантично неелементарні прості речення. Односкладне речення. Повні і неповні речення. Еквіваленти речення. Слова-речення. Незакінчені речення. Звертання-речення.

Особливості простого ускладненого речення. Речення з однорідними, відокремленими членами, зі вставними і вставленими компонентами. Речення зі звертаннями.

Складне речення як синтаксична одиниця. Засоби зв'язку частин складного речення. Складносурядні, складнопідрядні, безсполучникові речення. Складні синтаксичні конструкції.

Основи української пунктуації. Система розділових знаків та їх основні функції. Особливості пунктуації в текстах різного функціонального призначення. Розділові знаки при прями́й мові.

Література

1. Азарова Л. Є. Українська мова для іноземців. Професійна сфера спілкування: Навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2013. 111 с.
2. Азарова Л. Є. Українська мова для іноземних студентів. Країнознавство: Навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2013. 130 с.
3. Азарова Л. Є. Українська мова для слухачів-іноземців підготовчого відділення : навчальний посібник / Л. Є. Азарова, І. Є. Зозуля, Л. В. Солодар. – Вінниця : ВНТУ, 2010. 121 с.
4. Вінницька В. М., Плющ Н. П. Українська мова: практичний курс граматики для студентів-іноземців. Київ, 1997. 244 с.
5. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 160 с.
6. Лисенко Н. О. Українська мова для іноземних студентів : навчальний посібник / Н. О. Лисенко, Р. М. Кривко, Є. І. Світлична, Т. П. Цапко. Київ : Центр учбової л-ри, 2010. 240 с.
7. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з курсу “Українська мова” для іноземних студентів початкового етапу всіх спеціальностей. Випуск 2. [Текст] / уклад. Г. В. Ковальчук, І. Я. Нікуліна, Л. О. Сивоволова. Одеса : ОДЕУ, 2004.
8. Українська мова для іноземців: навчальний посібник / Барчук О. Г., Волкова О. М., Ворона Н. О. та ін.; за ред. Т.О. Дегтярьової. Вид. 2-ге. Суми, 2018. 400 с.
9. Скиба. Н. Г. Українська мова для студентів іноземців [наукове мовлення]. Київ : Логос, 2015. 250 с.
10. Українська мова як мова професійного навчання : навчальний посібник для іноземних студентів медичного профілю (з англійською мовою навчання) / А. А. Силка; пер. англ. А. В. Силки. Суми: Сумський державний університет, 2016. 129 с.
11. Українська мова для іноземних студентів. Газетно-публіцистичні тексти та завдання до них (навч.-метод. посіб.) / Л. П. Дідківська, В. О. Любчевська-Сокур, Н. С. Ніколаєва. Вінниця : ПП Балюк І. Б., 2012. 327 с.

12. Українська мова : навч. посіб. з вивч. читання для студентів-іноземців природн.-наук. профілю / Л. І. Дзюбенко, С. П. Король; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». КИЇВ : НТУУ «КПІ», 2014. 131 с.
13. Українська мова : навч. посіб. з вивч. читання для студентів-іноземців екон. профілю / Л. І. Дзюбенко, С. П. Король; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». КИЇВ : НТУУ «КПІ», 2014. 99 с.
14. Фесенко С. Г. Вивчаємо українську мову. Універсальний посібник. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 288 с.
15. Фролова Т. Д. Українська за 26 днів : Українська для тих, хто її не вивчав: навч. посіб. Київ: Видавництво А. С. К., 2004. 304 с.
16. Чистякова А. Б., Селіверстова Л. І., Лагута Т. М. Українська мова для іноземців : підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків : ІНДУСТРІЯ, 2008. 384 с.